

WE VERGETEN NIET WAARVAN WE KOMEN

Jos Jacobs beschrijft zijn kijk op de evoluties in de integratiesector en maakt enkele bedenkingen bij de oprichting van een nieuw Extern Verzelfstandigd Agentschap waarin straks de integratiecentra, de onthaalbureaus en diensten voor sociaal tolken en vertalen zullen opgaan. Het is een Oost-Vlaams verhaal, vergelijkbaar met wat zich in andere provincies voltrekt. De auteur geeft aan dat het weinig of niets over de Brusselse realiteit vertelt, al doen zich daar gelijkaardige tendensen voor.

Net voor de zomervakantie werd het 'decreet betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid' gestemd door het Vlaams parlement. Daarmee is het startschot gegeven voor een zoveelste hervorming van de integratiesector. Deze keer wel een heel grondige: een sector die ontstond uit het middenveld wordt een agentschap in eigendom van de Vlaamse overheid.

Het ontstaan van de integratiecentra, in Gent...

De Rabotwijk in Gent zag er in 1990 wat etnisch-culturele samenstelling betreft bijzonder eenvoudig uit. Dat kwam me als 'jongen van den buiten' bijzonder goed uit want ik was nog niet veel gewoon op dat vlak. Ik had er tien jaar jeugdwerk met zeer autochtone arbeidsjongeren op zitten. Er woonden vooral veel autochtone Vlamingen en een derde van de wijkbewoners waren Turken. Een zeldzame Marokkaan niet te na gesproken. De Gentse Marokkanen woonden samen met de Istanbul-Turken aan de naburige Brugse Poort. Maar 's avonds staken de Marokkaanse jongens het brugje over naar hun jeugdhuis in onze wijk. Ze hadden enkele jaren daarvoor hun pleisterplaats mee verhuisd met het jeugdhuis dat oorspronkelijk zijn stek had in hun wijk, nu dus op het Rabot. Zij vormden in

het jeugdhuis de meerderheid, de Turken werden er geduld. Er waren nog geen integratiecentra in de buurt, geen Huis van het Nederlands, geen onthaalbureau. Autochtone initiatiefnemers hadden er kinderwerking, een jeugdhuis – waar ik werkte – en een vrouwenwerking die allen een werking ontplooiden voor de etnisch-culturele minderheden in de wijk... De buurtwerking van vrijwilligers was ter ziele gegaan en werd later heropgestart door het stadsbestuur. De allochtonen – die mensensoort bestond toen nog in Gent – hadden er twee Turkse moskeeën van verschillende strekking.

In die periode ontstonden plots de integratiecentra. Vlaanderen had daarvoor geld vrijgemaakt, met de hete adem van het Vlaams Blok in de nek. We zouden op een meer georganiseerde wijze werken aan de integratie. In Gent, net als elders, tekenden vooral bestaande middenveldorganisaties in op deze mogelijkheid: de vrouwenwerking uit onze wijk, een organisatie van Turken, een gerenommeerde geïntegreerde buurtwerking met Turkse wijkbewoners van een

Zowel de lokale als de provinciale centra hadden de intentie om emancipatorisch te werken.

andere naburige wijk, en een onderwijswerking van de pedagogische dienst van het katholiek onderwijs.

Er kwam nog meer Vlaams geld vrij om de kansarmoede te lijf te gaan en naast talrijke projecten en buurtwerkingen groeide door die toename van middelen ook de stedelijke integratiedienst, die het overleg tussen de integratiecentra coördineerde.

Die centra bouwden verder hun werking uit zoals het middenveldorganisaties past: met een socioculturele methodiek, met aandacht voor vorming, met een werking die de positie van de minderheden in het onderwijs, op de arbeidsmarkt, in het woonbeleid, in de welzijnszorg trachtte te verbeteren. Hun besturen en personeelsbezetting werden met de jaren alsmat etnisch-cultureel gemengder. Het waren niet langer louter voorzieningen van autochtonen voor allochtonen, al zouden ze moeilijk van die stempel af geraken. In die tijd liep er trouwens een onderzoek – zowel in moskeeën als in socioculturele verenigingen - van het toenmalig Vlaams departement voor Gezin en Welzijn over de rol die zelforganisaties zich toemeten in het integratieproces. De conclusie luidde in grote lijnen: “Geef dat geld maar aan ons, we zullen ons zelf wel integreren.” Ze hadden het niet zo begrepen op die integratiecentra.

... en in de provincie

Ondertussen was er in de rest van de provincie ook één en ander in beweging gekomen. Dat merkte ik bij mijn overstap in de tweede helft van de jaren '90 naar het regionale integratiecentrum dat toen zes lokale integratiecentra in de provincie Oost-Vlaanderen ondersteunde. Ook daar waren de lokale centra ontstaan uit middenveldorganisaties die de Vlaamse subsidielijn aangrepen om hun werking te continueren: dienstverlening vanuit een vakbondswerking, taalinitiatieven, naschoolse begeleiding, hulpverlening aan maatschappelijk kwetsbaren, ... Alleen de stad Sint-Niklaas ging voor een integratiecentrum in handen van de gemeentelijke overheid. Elders in Vlaanderen waren er wel nog meer lokale besturen die al op eigen initiatief een soort van migrantenwerk hadden uitgebouwd. De bestaande regionale werking van het Waasland ging, in overleg met het provinciebestuur, voor een erkenning als provinciaal integratiecentrum.

Zowel de lokale als de provinciale centra hadden de intentie om emancipatorisch te werken: naast de lokale overheden waren de organisaties voor minderheden onze prioritaire partners. “Als de lokale allochtone gemeenschappen er niet beter van worden, heeft het integratiecentrum geen bestaansreden,” was de titel van een publicatie¹ over onze relatie met de verenigingen van etnisch-culturele minderheden. We ondersteunden ouders in hun klachten tegen de zoveelste weigering in de school van hun keuze – in één gemeente werden we in een bepaald jaar geconfronteerd met 22 weigeringen van kinderen omdat ze allochtoon waren en er al meer dan genoeg van die mensensoort in de school aanwezig was. Tegen inrichtende machten in, tegen de pastoor in, tegen de burgemeester in, ... op het matje geroepen in Brussel en blijven doorgaan. We riepen op voor de betoging voor algemeen stemrecht. We nodigden onszelf uit op de provinciale besturen van de politieke partijen om hen te overtuigen van het belang van het migrantenstemrecht. We gaven een krantje uit met getuigenissen van allochtonen over het onderwerp. We schuimden de moskeeën af om te onderzoeken hoe we hen konden ondersteunen. We stimuleerden vrouwenwerkingen en startten nieuwe groepen op, brachten hen in contact met allerlei voorzieningen die moeite hadden om hen te bereiken,...

Ondertussen groeide het Vlaamse allochtone middenveld en kreeg het telkens wisselende woordvoerders die in hun betogen vaak van leer trokken tegen de groeiende ‘integratie-industrie’. Zij zagen zich als de ware belangenbehartigers van de minderheden. De sector erkende die rol maar noemde zichzelf nog steeds de ‘pleitbezorger’.

Een eerste decreet, van Martens tot Vogels

In 1998 kwam er laat in de legislatuur, op initiatief van de minister van Welzijn Luc

Martens, een eerste minderhedendecreet² waarin de poging tot stroomlijning van de opdrachten van de sector werd verder gezet. De hervorming was meteen bijzonder ingrijpend. De lokale en regionale centra fuseerden tot één integratiecentrum voor de hele provincie (Gent, Antwerpen en Brussel kregen een eigen centrum). Het woonwagengerwerk en het vluchtelingenwerk werden geïntegreerd in het geheel, al bleven de middenveldorganisaties voor vluchtelingewerk en woonwagengerwerk als belangenbehartigers ook nog bestaan naast de integratiesector.

Voor het eerst lag er een sterke klemtoon op het ondersteunen van het gemeentelijk minderhedenbeleid. Er kon nog wel aan ‘doelgroepwerking’ gedaan worden, maar enkel en alleen als die ‘resultaatgericht’ was. Bedoeld werd: meer participatie aan het beleid of een verhoogde toegankelijkheid van voorzieningen. We organiseerden gemeentelijke allochtonenraden, we brachten moeders en vaders in contact met instanties die ouders ondersteunen in de opvoeding, we brachten de drugpreventie naar moskeeën, namen initiatieven met de geestelijke gezondheidszorg ten behoeve van specifieke groepen binnen de minderheden.

Al die tijd waren we erg gefocust op de arbeidsmigranten en hun kinderen, zeg maar: de Turken en Noord-Afrikanen. Door de aansluiting met het vluchtelingenwerk werd onze blik geopend naar de groeiende diversiteit in de etnisch-culturele minderheden. Die aanpassing duurde wel even, maar onze nieuwe collega’s brachten ons in contact met asielzoekers en mensen zonder papieren, met de oorlogsvluchtelingen die neerstreken in het Waasland: de Kosovoarse Roma. We ontplooiden een aanbod voor juridisch-administratieve hulp met een helpdesk en vorming, ondersteunden samen met het vrijwilligerswerk de preciaire verblijvers in hun aanvragen tot regularisatie. Op vraag van het vrijwilligerswerk

foto: © Martijn Fraanje

werd in onze schoot, met middelen van het provinciebestuur, een oriëntatiepunt voor gezondheidszorg voor mensen zonder wettig verblijf opgericht zodat deze groep kon rekenen op de voorziene regeling voor medische hulp en zorgverstrekkers gerust konden zijn in het betalen van de zorg. De woonwagenebwoners zouden altijd een buitenbeentje blijven en bereikt worden via specifieke activiteiten om hun recht op wonen in een woonwagen te garanderen of bevorderen, als de lokale besturen meewillen, tenminste...

We ondersteunden de bestaande verenigingen – moskeeën en andere – en startten verder nieuwe groepen op. Die leidden we dan toe tot de kersverse federaties van migrantenverenigingen die hun (voorlopige) Vlaamse erkenning als socioculturele vereniging binnenhaalden. Het Minderhedenforum ontstond uit het Intercultureel Centrum voor de Migranten en werd het platform voor die federaties. Die verenigingen van verenigingen zouden wel in hoofdzaak een stedelijke realiteit blijven voor Brussel, Antwerpen en Gent omdat daar de lokale overheid met extra centen over de brug kwam. En uiteraard omdat daar hun doelgroep meer geconcentreerd aanwezig

was. In die periode diende het eengemaakte integratiecentrum in Gent aanzienlijk wat middelen in te leveren ten voordele van de federaties voor hun beleidsparticipatiebevorderende acties.

In het hinterland van de provincies van Antwerpen en Oost-Vlaanderen waren de verenigingen minder geïnteresseerd omdat het er voor hen op aan kwam om, in het kader van hun definitief erkenningsdossier, vooral in andere provincies lidorganisaties te werven. De moskeeverenigingen werden daarbij meestal over het hoofd gezien. Die zouden weldra geholpen worden door de Executieve van de Moslims in België. In de praktijk rekenden die vaak op ons, bijvoorbeeld voor ondersteuning in het overleg met de gemeente bij de organisatie van het jaarlijks offerfeest. Het provinciebestuur hielp ons bij dat werk door een deeltijdse beroepskracht voor de Marokkaanse moskeeën te subsidiëren. Die hadden niet de traditie om zich gemeente overstijgend te organiseren, in tegenstelling tot de Turkse moskeeën. We richtten toen samen met de Marokkaanse moskeeën een Oost-Vlaamse koepelorganisatie op waar ook moskeeën vanuit andere herkomstlanden zich bij aansloten.

Gaandeweg werden in de gemeenten waar we actief waren gemeentelijke integratiediensten opgericht, die het lokaal minderhedenbeleid vorm dienden te geven. Die operatie werd vaak als eis verbonden aan het verkrijgen van de Vlaams kansenmiddelen voor de gemeente. We probeerden met deze diensten goed samen te werken. Daarbij namen wij het empowerende, emanciperende aspect voor onze rekening. Hiervoor werkten we altijd nauw samen met het lokaal allochtoon middenveld. De federaties waarbij deze verenigingen al dan niet aangesloten waren, maar ook het Minderhedenforum, stonden toen verder van ons af. We informeerden systematisch de federaties over onze geboden ondersteuning en samenwerking met hun aangesloten leden. De gemeentelijke integratiediensten creëerden de voorwaarden voor participatie, acties voor intercultureel ontmoeten en wederzijdse beeldvorming, de praktische organisatie van het offerfeest,...

We horen het bij Keulen donderen...

Poogde minister Mieke Vogels ons nog in te lijven bij Samenlevingsopbouw – en dus vanuit een emanciperende dynamiek verder te laten werken, na de verkiezingen van 2004 werden we wakker in het departement van Binnenlandse aangelegenheden onder Minister Keulen.

Reeds in de latere jaren '90 leefde bij ons de belangstelling voor een specifiek onthaal-aanbod voor nieuwkomers. De eerste lokale experimenten bekostigden we met onze eigen middelen, bijgestaan door het provinciebestuur en de lokale besturen. Later konden we hiervoor intekenen op Vlaamse experimentele middelen. Maar toen volgde een heus inburgeringsdecreet³ dat aan het eind van de vorige legislatuur gestemd werd. Het decreet was het teken van de omslag in het Vlaamse integratiebeleid. Dat was nu echt het vrijblijvende voorbij met de eerste vormen van 'verplichting' en 'sancties'.

Een heus inburgeringsdecreet was het teken van de omslag in het Vlaamse integratiebeleid. Met de eerste vormen van 'verplichting' en 'sancties'.

Zij het zeer eenzijdig aan de kant van de etnisch-culturele minderheden. Integratie zou toch van twee kanten komen en dus 'wederkerig' zijn? We horen het niet graag, maar vanaf dat moment werd – ook vanuit wetenschappelijke hoek⁴ – het Vlaamse integratiebeleid, en dus ook de integratiesector als instrument daarvan, eerder als assimilerend gepercipieerd. Onze collega's van inburgering blijven in hun aanbod echter minstens evenveel aandacht hebben voor verwachtingen van de nieuwkomers dan die van de ontvangende samenleving, waardoor ze in de feiten emanciperend aan de slag blijven.

In de onderhandelingen van de integratiecentra over een nieuwe samenwerkingsovereenkomst met Vlaanderen werden duidelijke lijnen getrokken: emancipatorisch werk komt het Minderhedenforum en de federaties toe, de integratiesector zal zich toeleggen op het ondersteunen van lokale besturen en de toegankelijkheidsverhoging van de dienstverlening.

Geen enkel resultaat in onze overeenkomst werd nog vertaald in termen van verandering in de positie van de minderheden, maar zal voortaan enkel nog afgewogen worden met veranderingsindicatoren bij lokale besturen en voorzieningen. Enkel in de steden kon nog aan resultaatgericht doelgoepewerk gedaan worden vanuit de integratiesector. Een vormingsreeks met ouders ter

voorbereiding op het kleuteronderwijs kon nog wel in Gent, maar niet meer in de rest van Oost-Vlaanderen, tenzij we dit aanboden samen met een reguliere voorziening met het oog op overdracht van de aanpak naar deze voorziening.

Het was voor ons wel even slikken, maar we probeerden deze opdracht zo goed mogelijk naar onze hand te zetten. Een hand die het gewoon was om empowerend te werken. In onze veranderingstrajecten hadden we oog voor de gebruikersparticipatie in diversiteit. We bieden vorming en procesbegeleiding aan, maar we werken ook samen met voorzieningen en hun gebruikers aan interactie. We voeren projecten uit in scholen, samen met de leerkrachten en met de ouders in al hun verscheidenheid. Vorig jaar nog startten we met een project om minderheden op interactieve wijze te betrekken bij de beleidsplanning van de nieuw aangetreden lokale besturen. We werken niet alleen mee in een netwerk voor cultuursensitieve zorg, maar voeren ook in samenwerking met zorg- en opvangvoorzieningen een psycho-educatief project uit met asielzoekers en vluchtelingen. We leggen interculturaliserende trajecten af met vormingsinstellingen, maar werken met hen ook in de praktijk mee aan interculturele ontmoeting. In onze juridisch-administratieve dienstverlening vertrekken we niet vanuit de logica van het huidig restrictieve migratiebeleid, maar vanuit het recht op recht van alle hulpvragers, ook van preciaire verblijvers, en we nodigen hulpverleners uit om vanuit dat perspectief te handelen in een toegankelijke rechtshulp. Er is wellicht geen meer tastbare vorm van empowerment dan de veiligheid van een duurzaam verblijfsrecht. We leren het niet echt af.

Een Bourgeoiske doen

... zou kunnen betekenen: je dada's agenderen op de laatste ministerraad van de zomermaanden. Toegegeven: dat doet hij niet alleen. Elke minister heeft op dat moment

nog een aantal varkentjes te wassen en, om in de boerderijdierenrubriek te blijven: een koehandel is dan niet ver weg. Maar wij als sector werden er toch tot tweemaal toe door verrast. Een week na het afsluiten van de consultatieronde over een hervormingsvoorstel op basis van acht provinciale en grootstedelijke fusies, keurde de Vlaamse regering een heel andere conceptnota goed. De regering bepaalde dat we met z'n allen – op Gent, Antwerpen en Limburg na – ondergebracht zouden worden in één groot Extern Verzelfstandigd Agentschap (EVA). Uit het niets in één week tijd met nul sectorruggespraak. Goedgekeurd op de laatste vergadering van het parlementair jaar. Een jaar later werd, weer op de laatste vergadering net voor de zomervakantie, het voorontwerp van het decreet goedgekeurd.

Er is wellicht geen meer tastbare vorm van empowerment dan de veiligheid van een duurzaam verblijfsrecht. We leren het niet echt af.

Integratiesector wordt een EVA

En ondertussen is dat decreet⁵ gestemd. Daardoor kan er nu geen twijfel meer over bestaan: het integratiewerk is definitief uit handen genomen van het middenveld. De Vlaamse overheid is volle eigenaar van dit nieuwe EVA en heeft daarmee een eigen instrument om het integratiebeleid uit te voeren.

Dat Vlaamse integratiebeleid heeft volgens dit nieuwe decreet enkele zeer interessante uitgangspunten: gelijkwaardigheid, respect voor eigenheid, differentiatie, migratie als opportuniteit, antidiscriminatie en racismebestrijding, actief burgerschap, empo-

foto: © Ivo Deirue

werment van bijzondere doelgroepen, een goede kennis van de omgevingstaal. Het EVA krijgt daarbij vier kerntaken: werken aan empowerment van bijzonder doelgroepen (o.a. inburgering van nieuwkomers), werken aan verhoogde toegankelijkheid van de voorzieningen, werken aan beeldvorming en sociale samenhang, ondersteunen van een inclusief integratiebeleid in overheden. Het is goed dat het EVA die kerntaken kan opnemen vanuit die uitgangspunten.

Autonomie graag

Dat kan enkel op een eerlijke en duurzame manier als die EVA beschikt over een zekere mate van autonomie. Daarom is het ook een EVA en geen IVA (een Intern Verzelfstandigd Agentschap). De centra die in het EVA stappen zullen deze autonomie koesteren en bewaken. Zeker nu we nog meer dan vroeger zullen samenwerken met lokale besturen, een samenwerking die meestal aangenaam verloopt. Maar we weten allemaal dat het integratiethema altijd voor de nodige animo zorgt als het ter sprake komt in schepencolleges en gemeenteraden. Een aantal doelgroepen zijn blijkbaar niet bijzonder populair: de Roma, de moslims, de jongeren uit de etnisch-culturele minderheid in hangtoestand,

Het EVA zelf is volle eigendom van de Vlaamse overheid. Als beide realiteiten zouden betekenen: “U vraagt, wij draaien,” komen we binnen de kortste keren uit bij een verschaald en kil aanbod.

de rechtzoekende preciaire verblijver, de residentiële woonwagenbewoners, of godbetert de doortrekkende woonwagenbewoners,... het is op eieren lopen als je als beleidsvoerder ook maar iets onderneemt dat mogelijk in het voordeel van deze groepen zou kunnen worden uitgelegd. Het decreet geeft nu de lokale besturen de regierol. Het EVA zelf is volle eigendom van de Vlaamse overheid. Als beide realiteiten zouden betekenen: “U vraagt, wij draaien,” komen we binnen de kortste keren uit bij een verschaald en kil aanbod.

Het EVA heeft die autonome positie ook nodig om de publieke opinie te voeden, wat een kerntaak is (beeldvorming). Het zou toch gek zijn dat – terwijl we wel geacht worden een genuanceerde beeldvorming van de publieke opinie te bevorderen - ons de mogelijkheid ontnomen zou worden om het woord te nemen als overheden keuzes maken waarbij ze hun eigen uitgangsprincipes uit het oog dreigen te verliezen. Democratie groeit als het publieke debat zich verbreedt en verdiept. Dat debat voeden hoort bij ons werk, zowel op het lokale als op het Vlaamse niveau. We doen dat niet in naam van de etnisch-culturele minderheden want die doen dat al lang zelf als middenveld van etnisch-culturele minderheden, vormgegeven in verenigingen en het Minderhedenforum. Niet als belangenbehartigers, niet als pleitbezorgers van de etnisch-culturele minderheden. Evenmin als gesubsidieerde dwarsliggers of ‘rebels without a cause’, maar we staan wel voor de uitgangsprincipes die we onder meer via dit decreet delen met de Vlaamse overheid.

We vergeten niet waarvan we komen

We willen onze herkomst niet verloochenen. De medewerkers worden straks definitief losgeweekt uit hun middenveldpositie, maar die middenveldingesteldheid zal daarmee niet verdwijnen uit het denken, voelen en doen van de medewerkers. Er werkt heel veel goed volk in de sector. Mensen, zowel in de integratiesector als in de inburgeringssector, die één voor één kozen voor een stiel waardoor ze iets konden bijdragen tot de verbetering van de maatschappelijke positie van etnisch-culturele minderheden. We worden straks allemaal overgenomen, maar dat maakt van ons niet onmiddellijk louter uitvoerders van wat lokale besturen en de Vlaamse overheid bedisselen. We zijn niet alleen loyaal aan de acht uitgangspunten van het decreet, we zijn ook schatplichtig aan onze erfenis, ons ‘sociaal-cultureel patri-

We worden straks allemaal overgenomen, maar dat maakt van ons niet onmiddellijk louter uitvoerders van wat lokale besturen en de Vlaamse overheid bedisselen.

monium’. De Vlaamse overheid zal met ons haar handen vol hebben.

Deze alertheid betekent niet dat we ons tegelijkertijd geen zorgen maken. Het is niet ondenkbaar dat het beleid ons verder stuurt in een assimilerende richting, waarbij vooral een grondige kennis van de Nederlandse taal een voorwaarde wordt voor het uitoefenen van de meest essentiële grondrechten. Het selecterende in de inburgering wordt nog versterkt door het inburgeringsattest dat voortaan niet meer afhangt van inspanningen maar dat enkel nog zal verkregen worden op basis van resultaten. Een selecterende samenleving is nooit een warme samenleving. En een samenleving die alleen warm is voor het afgebakend deel van de bevolking dat voldoet aan bepaalde kenmerken, verhit snel en dat is evenmin aangenaam. Van de zogenaamde wederkerigheid is in dit decreet weinig te merken: het verplichtende, selecterende wordt vlotjes naar de kant van de nieuwkomers geschoven. Zij moeten zich aanpassen. De ontvangende samenleving wordt hoogstens uitgenodigd om een beetje rekening te houden met de gewijzigde realiteit. Waakzaamheid is geboden.

Wees waakzaam

Dat geldt ook voor vele andere organisaties in een vergelijkbare middenveldpositie. Die

Openstellen voor de superdiversiteit. En niet alleen aan de 'toegang' door 'toegankelijkheidsverhoging', maar in alle aspecten van de organisatie en dienstverlening.

worden nu al niet zelden aan handen en voeten gebonden in convenanten met de overheden waarin precies omschreven wordt wat de 'output' moet zijn. Het opkomen voor grondrechten wordt daar niet altijd spontaan onder begrepen. Eerst gebonden aan convenanten om vervolgens het stuur ontnomen te worden?

Terug naar het Rabot

De bevolkingssamenstelling bestaat daar al lang niet meer enkel uit stamboomvlamingen en Turken. De wijk, waar ik niet meer werk maar wel nog woon, is een doorgangswijk voor een waaier aan etniciteiten. De Bulgaren hebben in Gent de Marokkanen al een tijdje van de tweede plaats verdreven in de ranking van etnisch-culturele minderheden. In de straten hoor je een kakafonie aan talen en tref je alle schakeringen van huidskleuren aan. Je moet bij ons al wel heel gek doen om je 'raar' te kleden. Het straatbeeld is vooral allochtoon. De autochtonen lopen er een beetje verloren tussen. Interculturele contacten zijn oppervlakkig en vluchtig, maar niet afwezig. De laatste autochtone buurtkruidenier sloot vorige week de deuren. De superdiversiteit heeft zich definitief gevestigd, hier ontegensprekelijk in de onderste laag van de samenleving. Vreemd dat het vrijwilligerswerk – die soort waaruit vroeger

de integratiecentra ontstonden – nu weer vooral aan de slag is met materiële hulp: papieren, eten en een dak boven het hoofd. De oude fanfare is een soort 'staatsorkest' geworden, maar 'ergens in de stad speelt een nieuwe fanfare', en het is inderdaad vooral een 'fanfare van honger en dorst'. Zelfs in de scholen moet eten voorzien worden omdat je met een lege maag niet zoveel leerstof kan opnemen.

En toch is dit geen wijk waar iedereen op gespannen voet met elkaar leeft. Leven en laten leven, daar zijn we goed in. Dat is niet eens de verdienste van onze sector: wie van mijn medewijkbewoners heeft ooit een inburgeringscursus gevolgd? Wie nam deel aan activiteiten van een integratiecentrum of buurtwerking? Een handjevol en verwaarloosbaar tegenover het grote aantal van bewoners. We moeten ons als sector niet belangrijker maken dan we zijn. Die negenduizend mensen die op een vierkante kilometer samenwonen - faut le faire – hebben ons daarvoor niet onmiddellijk nodig. Ja, de wijk ligt er vuil bij en er is al eens burenlawaai. Maar dat maakt de buurt nog niet onleefbaar. We kunnen nog tamelijk veel verdragen van elkaar.

Een belangrijke voorwaarde echter voor duurzame leefbaarheid is de sociale mobiliteit, waardoor de kloof verkleint, waardoor mensen perspectief krijgen. Dé grote uitdaging voor alle instellingen voor de komende jaren: kloven dichten⁶. Daarvoor zullen ze zich ten volle moeten openstellen voor de superdiversiteit. En niet alleen aan de 'toegang' door 'toegankelijkheidsverhoging', maar in alle aspecten van de organisatie en dienstverlening. Daar willen we nu en straks graag aan meewerken, vanuit een EVA, met interculturaliserende acties, beleids-ondersteuning, intercultureel ontmoeten, stimuleren van genuanceerde beeldvorming, door sociaal tolken en vertalen en door het onthalen van nieuwkomers.

-
1. Regionaal Integratiecentrum Migranten Oost-Vlaanderen, Als de lokale allochtone gemeenschappen er niet beter van worden, heeft het integratiecentrum geen bestaansreden, 1997
 2. Decreet van 28 april 1998 inzake het Vlaamse Integratiebeleid (integratiedecreet), dat gewijzigd werd op 30 april 2009 en 6 juli 2012.
 3. Decreet van 28 februari 2003 betreffende het Vlaams inburgeringsbeleid . Gewijzigd bij de decreten van 14 juli 2006,1 februari 2008 en 17 februari 2012.
 4. (2011) Nicolas Van Puymbroeck, 'De vorm en inhoud van het Vlaamse integratiebeleid in verandering', Armoede en sociale uitsluiting, jaarboek 2011, Daniëlle Dierckx, Jan Vranken, Jille Coene, An van Haarlem (red.), Oases, blz. 321 tot 361, Acco, Antwerpen (met de steun van de Vlaamse overheid).
 5. Decreet betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid van 7 juni 2013
 6. Richard Wilkinson en Kate Pickett, Waarom gelijkheid beter is voor iedereen, MO-papers, nummer 53 – april 2011 (samenvatting van The Spirit Level – Why More Equal Societies Almost Always Do Better).
-

foto: © Ivo Deltue

JOS JACOBS / OVER DE AUTEUR

Jos Jacobs is directeur van het Oost-Vlaams Diversiteitscentrum (ODiCe vzw), het door Vlaanderen erkende provinciale integratiecentrum voor Oost-Vlaanderen (behalve Gent). De integratiecentra hebben, net zoals Demos, een ondersteunende opdracht bij het interculturaliseren van voorzieningen.